

DEVLET KONSERVATUVARLARINDAKİ VİYOLONSEL EĞİTİM-ÖĞRETİM PROGRAMLARININ ÇAĞDAŞ ÖĞRETİM PROGRAMCILIK ANLAYIŞINA UYGUNLUĞUNUN İNCELENMESİ

Öğr.Gör. Deniz GÜLER*

Ülkemizde mesleki müzik eğitimi veren kurumlardan biri olan Devlet Konservatuvarları; viyolonsel eğitimi sürecinde sanatçı adayının konservatuvar eğitiminden sonra hizmet vereceği alanlarda çalgının müziksel ve teknik olanaklarını en iyi şekilde kullanabilmesi için gereken davranışların kazandırılmasını amaçlamaktadır.

Yapılan çalışmada Ankara Hacettepe Üniversitesi, İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Adana Çukurova Üniversitesi ve İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarlarında uygulanmakta olan viyolonsel müfredat programlarının, çağdaş öğretim programına uygunluğu karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

ÇAĞDAŞ ÖĞRETİM PROGRAMI

Öğretim:

Bir öğretim kurumunda en planlı, en programlı yürütülen kısımdır. Öğretimde öğrencinin, öğretmen ve onun sağladığı ortamla etkileşimi önem taşır. Bu anlamda öğretim; öğrenmenin gerçekleşmesi ve bireyde istenen davranış değişikliklerinin oluşması için uygulanan sürecin tümünü kapsar.(Uçan, 1994 :62)

Öğretim Programı:

Bir Öğretim programı ders dağılım çizelgesi amaçlar dersler, konular listesi ve bununla birlikte öğretmenin tam anlamıyla uygulaması gereken bir kitap değildir.

Öğretim programı genellikle belli bilgi kategorilerinden oluşan, bir kısım okullarda beceri ve uygulamaya ağırlık tanıyan, bu bilgi ve becerinin eğitim programının amaçları doğrultusunda ve planlı bir şekilde kazandırılmasına yönelik programdır. (Uçan, 1994 : 61)

MÜZİK ÖĞRETİM PROGRAMI

Müzik Öğretim Programı ise; “müzik öğretiminin önceden tasarlanan ayrıntılı planı ve bu planın uygulamadaki görüntüsüdür.”

Müzik Öğretimini oluşturan ana öğeler:

* Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuarı

Hedefler

Hedef Davranışlar

İçerik ve Konular

Öğretme ve Öğrenme Durumları

Sınama - Ölçme Durumları

Değerlendirme İşlemleri

Hedefler: Müzik öğretimi ile birlikte, öğrencilere kazandırılmak ya da onlarda geliştirilmek istenen özelliklerdir.

Hedef Davranışlar: Bir hedefin çözümlenerek (ayrıştırılarak) gözlenip ölçülebilir öğrenci davranışlarına dönüştürülebilmesiyle ortaya çıkan hedefle ilgili kritik davranışlardır.

İçerik ve Konular: Müzik öğretimiyle öğrencilere kazandırılmak ya da

onlarda geliştirilmek istenen hedefler ve hedef davranışlarla ilgili tutarlı ve kenetli olarak, öğretim sürecinde ele alınması ve üzerinde durulması gereken müziksel bilgilerdir.

Öğretme – Öğrenme Durumları: Öğrencilerin hedef davranışları kazanmaları için, gerekli öğrenme yaşantılarını geçirmelerine olanak sağlamak üzere hazırlanıp düzenlenen ve ayarlanan çevredir.

Sınama – Ölçme Durumları: Öğrencinin hedef davranışları kazanıp kazanmadıklarını, bunları kazanmada ya da öğrenmede eksiklik yanlışlık ve güçlüklerin olup olmadığını belirlemek için gerekli verileri elde etme amacıyla hazırlanan çevredir.

Değerlendirme İşlemleri: Sınama durumlarından elde edilen ölçme sonuçlarını hedeflerde kapsanan ölçütlerle karşılaştırarak öğrenci, program ve öğretmen hakkında yargıya varma sürecidir.

Görülüyor ki, müzik öğretim programı “Hedefler, hedef davranışlar, öğretme ve öğrenme durumları ve değerlendirme işlemlerinden” oluşan birbiriyle ve müziksel içeriklerle kenetli, bir bütündür.

MÜZİK EĞİTİMİNDE PROGRAM GELİŞTİRME

Temelde bir program iyileştirme sürecidir. Bu süreç eldeki programı daha gerçekçi, daha sağlam daha tutarlı ve daha etkili duruma getirmeye, bu nitelikleri taşıyan yeni bir program oluşturmaya ya da bunun her ikisine birden yöneliktir.

Program geliştirmede çağdaş deneysel bilim ilkelerine uygun olanı “Deneyerek Program Geliştirme” yaklaşımıdır.

Deneysel yaklaşımla program geliştirme birbirini izleyen çeşitli basamaklardan oluşur.

Bu basamaklar;

Program Hazırlama

Program Deneme

Programın Değerlendirilmesi

Program Düzeltme

Aşamalarıdır.

Bu evrelerden geğen bir program, uygulanmak üzere yürürlüğe konulduktan sonra da her uygulamanın ardından sürekli değerlendirilip, düzeltilerek geliştirilmeye devam edilmelidir.

Böylece program, yürürlükte olduğu sürece yenilenen “uygulama-değerlendirme-düzeltme”ler yoluyla gelişkin bir düzeye getirilmeye çalışılır.

1. Program Hazırlama:

Bir müzik eğitim programı hazırlanırken öncelikle, öğretim hedefleri saptanmalıdır.

Saptanan olası hedefler, belli bir zamanda müzik öğretim programına girecek öğrencilerin düzeyleri ya da ilgili davranış durumlarıyla karşılaştırılmalı ve bu karşılaştırmalardan sonra “kesin hedefler” biçimini almalıdır.

Hedefler oluşturulurken belli ilke ve kurallara göre, belirli bir anlatım biçimi ile ifade edilmelidir.

Hedefler, öğrenciden ne beklendiğini gösterecek şekilde ifade edilmelidir.

Hedefler, öğrenci davranışları bakımından ifade edilmelidir.

Hedefler, “öğrenme ürününü” ifade etmelidir.

Bir hedef, tek bir öğrenme ürününü ifade etmelidir.

Hedef, hem bir öğrenme örüntüsüne işaret edecek denli genel, hem de eğitimi yönlendirecek denli özgül olmalıdır.

Hedefler, açık seçik bir biçimde ifade edilmelidir.

Hedefler, belli bir konu içeriğiyle kenetli olarak ifade edilmelidir.

Bir hedef, ilgili olduğu “hedef alanı” açıkça belli olacak biçimde ifade edilmelidir.

Belli bir “hedef alanına” girmeye ya da aynı derecede birden çok hedef

alanına girebilecek hedef, zorlanarak bir alana alınmaya çalışılmamalıdır.(Uçan, 1994)

2. Program Deneme:

Hazırlanan programın denenmesi için gerekli koşulları sağlama, öngörülüp sağlanan bu koşulları deneme, elde edilen verileri toplama ve çözümlemeye hazır duruma getirme evresidir.

Program hazırlama yöntemine uyularak hazırlanmış bir müzik öğretim programının işleme olasılığı yüksektir. Ancak, Programın yöntemine uygun olarak hazırlanması “kesin işlerlik güvencesi” sağlamaz. Bunun içindir ki, hazırlanan program, deneme evresinden geçirilmek durumundadır.(Uçan,1996:203)

3. Programın Değerlendirilmesi:

Bu evre, deneme evresinde elde edilen sonuçların çözümlenmesini, ilgili ölçütlerle karşılaştırılmasını ve bu sonuçlardan yola çıkılarak programın sağlıklı ve etkinlik derecesinin saptanmasını, programın bütünü hakkında yargıya varılmasını içine alır.

Bu aşama, değerlendirmede ulaşılan yargılardan hareketle program hakkında bir karara varmayla sona erer. Geliştirme sürecinde verilen kararlar, genellikle değerlendirilen programın düzeltilerek iyileştirilmesi yönündedir.

4. Program Düzeltme:

Değerlendirme sonuçları ışığında programı istenen düzeyde ya da olabildiğince sağlam ve etkili kılabilmek için programın bütünü ve ya öğelerinde yapılması gereken değişiklikleri ve düzenlemeleri belirleyip uygulama ve böylece programa gelişkin bir nitelik kazandırma evresidir.

Bu evreler tamamıyla yerine getirildikten sonra program yürürlüğe konabilecek düzeye gelecektir. Yürürlükteki programa ait “uygulama-değerlendirme-düzeltilme ve geliştirme” çalışmaları, program yürürlükten kaldırılıncaya kadar sürdürülür.

Konservatuvarlarda uygulanan öğretim programlarının incelenmesine geçmeden önce araştırmanın örneklemini oluşturan devlet konservatuvarlarının tarihçelerinden kısaca bahsedelim.

Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı

1924 yılında ülkenin müzik yaşantısının canlandırılması amacıyla Ankara'da kurulan Musiki Muallim mektebi 1936 yılında devlet konservatuvarı'na dönüştürülmüştür.1982 yılında Yüksek Öğretim kurumu kapsamına alınarak Hacettepe Üniversitesine bağlanmıştır. (Öztañ , 1995:25).

Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuvarı

1971 yılında İstanbul Devlet Konservatuvarı adıyla kurulmuş, 1982 yılında Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesine bağlanmıştır. 1985-1986 öğretim yılında rektörlüğe bağlanmasıyla kurumun adı Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuvarı olarak değişmiştir. Günümüzde eğitim ve öğretimini sürdürmekte olan Devlet Konservatuvarı; Müzik bölümü, sahne sanatları ve müzikoloji bölümünden oluşmakta, yarı zamanlı, ortaokul, lise ve lisans düzeyinde eğitim vermektedir (www.msu.edu.tr).

Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı

1986 yılında kurulmuş,1989 yılında piyano, yaylı, üflemeli ve vurmali çalgılar anasanat dallarında eğitim ve öğretim vermeye başlamıştır. Çalgı yapım, opera ve tiyatro anasanat dallarının eklenmesiyle halen çalışmalarını devam ettirmektedir (www.anadolu.edu.tr).

Çukurova Üniversitesi Devlet Konservatuvarı

1986 yılında kurulmuş, 1989-1990 öğretim yılında ise eğitim-öğretime başlamıştır. Kurum eğitim programında, daha önce kurulmuş ve halen eğitim vermekte olan Devlet Konservatuvarlarının programlarını temel almıştır. Müzik bölümü, sahne sanatları ve müzikoloji bölümleriyle eğitim ve öğretimini sürdürmektedir (www.cu.edu.tr).

Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı

1954 yılında İzmir Müzik Okulu olarak kurulmuş, 1958 yılında İzmir Devlet Konservatuvarı adını almıştır.1982 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesine bağlanmıştır. Kurum yaylı çalgılar, piyano, üflemeli ve vurmali çalgılar anasanat dallarıyla eğitimini sürdürmektedir(www.deu.edu.tr).

DEVLET KONSERVATUVARLARINDAKİ ÇALGI EĞİTİMİ

Müzik Eğitiminin üç ana türünden biri olan ve mesleki müzik eğitime hizmet veren kurumlardan olan Devlet Konservatuvarlarında çalgı eğitimi ile, çağdaş müzik yaşamına gerekli olan orkestra ve oda müziği çalıcılığı solist ve çalgı öğreticisi gibi alanlara hizmet verecek, profesyonel çalıcı sanatçı yetiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Ülkemizdeki devlet konservatuvarlarında genellikle, bu amaca yönelik olarak belirli ana dallarda toplanan ve bu anadallara bağlı olarak birçok alt dallarda çalgı eğitimi yapılmaktadır.

DEVLET KONSERVATUVARLARINDAKİ VİYOLONSEL EĞİTİMİ

Viyolonsel bir eğitim alanı olması, viyolonsel öğrenimine ilişkin belli düzenlemeleri gerektirir. Bu düzenlemeler de viyolonsel öğrenimindeki amaca göre değişkenlik gösterir.

Araştırmada incelenen devlet konservatuvarlarındaki viyolonsel eğitimi, ilköğretim (6. ,7. ve 8. sınıf), ortaöğretim (1. ,2. ve 3. sınıf) ve lisans (1. ,2. ,3. ve 4. sınıf) düzeyinde toplam 10 yıldır. Diğer konservatuvarlardan farklı olarak Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı ortaöğretim döneminden lisans dönemine geçişte bir yıl hazırlık sınıfının eklenmesini uygun görmüş olduğundan 11 yıllık eğitim vermektedir.

Verilen bu eğitimde sanatçı-öğretmen, orkestra sanatçısı, sahne sanatçısı ve solist yetiştirmede kullanılan program tasarılarının ve programlara öğrenci seçme yaklaşımlarının uygulamaya konulması, uygulamadan kaldırılması işlemleri, genellikle bilimsel anlamada “program geliştirme ve değerlendirme” araştırmalarına göre yapılmalıdır.

Sağlıklı bir öğrenme için programın hedef aldığı davranışların öğrencide oluşup oluşmadığının ve programa girişte öğrencide aranan özelliklerin programın hedefleri doğrultusunda gerçekleşen öğrenmelerle ilişki gösterip göstermediğinin kanıtlara dayalı olarak belirlenmesi gerekmektedir.(Sansa, 2004: 29)

Bu kanıtlara dayanılarak program ve yaklaşım hakkında yargıya varılması, varılan yargılar doğrultusunda da program tasarımının düzeltilmesi ve ya yeni bir program ve yaklaşım geliştirilmesi amaçlanmalıdır.

Ülkemizde mesleki müzik eğitimi veren ve bu araştırmanın örneklemini oluşturan Devlet Konservatuvarlarının eğitim öğretim programlarını, günümüzde uygulanmakta olan çağdaş öğretim programcılık anlayışına göre betimlenmesi gerekli görülmektedir. Bu betimleme ve karşılaştırmalar bir öğretim programının ana öğelerine dayandırılarak ele alınmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmaya konu olan konservatuvarların yürürlükte olan öğretim programlarının incelenmesi sonucunda;

Hedefler, Hedef Davranışlar, İçerik ve konular, Öğretme-öğrenme durumları, Sınama-Ölçme Durumları ve Değerlendirme işlemleri bakımından bazı sonuçlara ulaşılmıştır.

Hedefler yönünden programlarda öğrencinin kazanacağı ya da öğrencide geliştirilmek istenen özellikler olan, çağdaş öğretim programcılık tekniğine uygun olarak saptanmış hedeflere rastlanmamış, ancak her sınıfın düzeyine göre seçilmiş olan eserlerin listeleri görünümündeki programların kendi iç mantığına göre, o yıl ulaşılması gereken hedefleri düşünülerek oluşturulduğu varsayılabilir.

Hedeflerin gerçekleşmesi için en önemli öğelerden biri olan “hedef davranış” ifadeleri görülmemektedir.

Öğretim sürecinde ele alınması, işlenmesi, üzerinde durulması ve kazandırılması gereken müziksel bilgileri konu alan içerik ve konular öğretim programlarında listelenmiş bir şekilde görülmektedir.

“Sınama-ölçme durumları” ögesiyle ilgili olarak incelenen programlarda, bu öge “sınav” ya da “yıl sonu sınavı” başlıklarıyla belirtilmiş ve öğrencilerin sorumlu olduğu eserler maddeler halinde verilmiştir.

Sınama durumlarından elde edilen ölçme sonuçlarını, hedeflerde kapsanan ölçütlerle karşılaştırarak öğrenci, öğretmen ve program hakkında yargıya varma süreci olan “değerlendirme işlemleri”ne ilişkin bir ifade görülmemektedir.

ÖNERİLER

Konservatuvarlarda uygulanan viyolonsel öğretim programlarının öğreticileri, eğitimcilik yaptıkları konservatuvarlarda ve ya konservatuvarlar arasında, program geliştirmeye ilgili uzmanlarla bir program geliştirme semineri düzenlemeli ve program geliştirme konusunda bilgilendirilmelidir. Programlar çağdaş öğretim programının öğelerini kapsayacak şekilde tekrar hazırlanmalıdır. Viyolonsel öğretim programları konservatuvarların kendi bünyesinde oluşturacağı ya da konservatuvarlar arasında kurulabilecek, ilgili uzmanlardan oluşan bir “program geliştirme kurulu” tarafından, program geliştirme sürecine girmelidir.

KAYNAKÇA

- KÜTAHYALI, Önder (1981). **Çağdaş Müzik Tarihi**. Ankara: Leblebicioğlu yayınları.
- ÖZTAN, Ekrem (1995). **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- SANSA, Tayfun (2004). **Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'nda viyolonsel eğitimi alan öğrencilerin viyolonsel eğitim ve öğretimine ilişkin görüşleri**. Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- SAY, Ahmet (2001). **Müziğin Kitabı**. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- UÇAN, Ali (1994). **Müzik Eğitimi**. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- UÇAN, Ali (1997). **Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar**. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- UÇAN, Ali (1988). **Türkiye'de Cumhuriyetin İlk Altmış Yılında Müzik Eğitiminde Program Geliştirme**. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.

www.anadolu.edu.tr/tarihçe 22.12.2003

www.cu.edu.tr/tarihçe 05.02.2004

www.deu.edu.tr/tarihçe 05.01.2004

www.hacettepe.edu.tr/tarihçe 12.02.2004

www.msu.edu.tr/tarihçe 13.01.2004